

АНА ДУДАШ
У МЕТАФОРИ
ВРЕМЕНА

Књижевна заједница
Пожаревац

Ана Дудаш
У МЕТАФОРИ ВРЕМЕНА

Ана Дудаш

**У МЕТАФОРИ
ВРЕМЕНА**

**КЊИЖЕВНА ЗАЈЕДНИЦА ПОЖАРЕВАЦ
2020.**

**НАЈВЕЋИ ПРИЈАТЕЉ ИСТИНЕ ЈЕ ВРЕМЕ,
ТРУДИМО СЕ ДА ГА НЕ РАСИПАМО ВЕЋ
ОПЛЕМЕЊУЈЕМО КОРИСНИМ ДЕЛИМА И
ИСКРЕНОШЋУ**

НЕЗАБОРАВ
СВОЈИМ УПОКОЈЕНИМ РОДИТЕЉИМА
мајци Ани, оцу Миши, као и
брату Миши који је преминуо
06.02.2020.

У МЕТАФОРИ ВРЕМЕНА

1.
Понекад
посумњам јесам ли
стварна
ил' само метафора
времена
укалемљена у зору,
сједињена
са густом тамнином
на обзорју трајања

Опустошена
неизбежно као планета
Земља
у замислима пакленог
људског безумља
клонирања
Богохулног, суровог
беспућа

Опкољена бездушношћу
људских недела, отимам
се вучена
у стапање, безверја,
пустошења
Божијег обличја стварањем
нечовека.

2.

Понекад
посумњам јесам ли'
оснажена да доследно
следим
Берђајеве тврдње
макар била једва
видљиво зрнце наде
неоскрнављене

Кроз молитву
истрајавам с Богом,
кроз молитву
проналазим у себи пут,
онај
Божијом руком зацртан
где неизбежне светлице
вечности
оснажују, пробијају време,
разлажу слутње
паклено безверне

Литургијом
прочишћена, у љубави
истрајавам,
распршујем одјеке слутње
да не клонем
без лепоте опустошена
као Земља
деструкцијама времена
безумним муњама начета.

УЗНЕСЕЊЕ

Да ми је да зађем у време
чудотвориво
да затрем тежину мисли,
ко паперје лако да полетим
високо, високо.

У пределе благотвориве
где не царује безверје,
где светлошћу све проклијава
а човек човека
на свакој тремеђи
правим путем усмерава.

Да ми је да зађем у време
где Прометеј ватром
злокорене жеже,
жеђ бистрином небном блажи
да му се снага правдољубивошћу
изнова снажи.

Коначно, да човек човеком
постане,
далеко од звериње похлепе
да кретом по указаном путу
светлост успешно сеје,
огњем проклијава
узнесен
обожен.

ОБЗОРЈА ЖИВОТОКА

Овде ме бистрина водотока
у загрљај таласа домамила
да се пролазности покорим,
у непознато да кренем,
у мировање
тајне вере предубоке
светилни вис да ме убере.

Овде сам спознала чистоту
душа
у срж истина уврежених,
овде се свака суза преобличи
у стамену наду,
извориште свељубав роди,
осемени да сваки трен
обзорја живота племени.

Овде животом светилне наде
Симоне рађа да праведним
део терета крста понесу
бистрином срмених таласа
где ни слутња разорна није
да их разложи,
јер истина мозаик пута
до избављења сложи
вратнице Творца отвори.

Овде ме бистрином водотока
вечни огањ милује
свеће и кандила пали
за све који се Христа не одричу,
да обеснажени
не би никад ни једног трена
посустали,
овде им вид будуће дане кали
честицама духа снажи
да обезхрабрани не би од пута
одустали.

З О В

Зар узалуд призивам Тагору
да ми ода тајну успешног
градинара,
он, као да узмиче пред
молитвеним зовом,
раскошност прикрива,
испред човечанског вида.

А ја, ја бих само желела
да бољке биља извидам,
да речи и мисли расцветале
на ниску сунчану нанижем
до које данас миомирисом
стижем.

Ето, дотиче моја чула
а мисли никако да покрене!
Рабиндранат, послушни мој зов
да исплетем венац од речи,
венац, који и
људству и биљу бољке лечи!

Таласима Господње моћи
разнеси, посеј
у срца људска љубав
да се зло искорени,
да жаром цело човечанство
осемени,
оплемени.

ПРВА ЋИРИЛСКА КЊИГА

Време загонетно
ал' обожено
традицију утемељује,
светлицама
црквенословенски језик
оснажује

Време непролазно
и ако на размеђи
византијске и латинске
културне зоне,
даје печат
српској средњовековној
култури

Време оснажено
чији је ослонац црква,
духовно стваралачки чин
покреће,
доба успона развоју
двери отвара,
указује на постојање
глаголске писмености

Први српски
ћирилички споменик
Мирослављево јеванђеље
калиграфским, ћирилским
словима, на пергаменту
обликује, крунише време Немањића.

ИЗРОН ЦВЕТОВА

Из камена темељника
цвет за цветом
израња,
чедност овлада,
пустошне магле
уклања.

Светлосни дани сијају
деле благодарја
благослове.
Време цветница буја,
ћирилична слова
ко монаси
прибрано ћилибаре.

Ето их уплетених
у звездани венац,
гласно
молитвама брује.
Ето их листају ватру
у срцима заљубљених
Ватру, ону свету
којој се верује
којој се клања
из које блаженство
неизбежно
трајно израња.

Размножен изрон цветова
Србију јача,
миомирисне кругове шири
да глас опакоделних угасне,
ни не запири.

Из сваке честице
рађа се зрно проклијало,
рађа се лепо детиње лице.
У дародарној утроби земље
темељници домова
неумитно ничу,
заштитне зидине
снагом православља
примичу.

СЛИКЕ БЕЗДУШЈА

Видим неугасиви зрачак
у небеском зениту
који би да се слије,
дуби већ путању
да образе људима умије.

Што им се више приближава
они у коцке преобраћени,
помахнитали,
заштитну кору мржње челиче
не желе ни ликом, ни делима
да на човека личе.

Крију образе испод лажних
ваљкастих осмеха попут
колоритних слика
у Пикасовом кубизму,
преобраћени и преплављени
испод линија
корене у дуб похлепе увлаче.

Да није фантазмагоричних
мрачнина којима теже,
можда би човек чисте душе
успео да им науме развеје,
да им образе очисти
да људском мирноћом сјаје
на отвореној божанској писти.

Отимају се, чувају се
да их Купидонова стрела
ни не дотакне,
не желе коцке бездушја
да им затре
јер би им љубав мржњу
развејала,
моћ усталасала.

ХОДОМ ДО НИГДИНЕ

Никада нећемо угледати пут
из ове нигдине
док обневидели
њене стазе злоделима пунимо
док нам неслога тела прожима

Свет са њеним зубатим резом
располутио
и земљу и небеса,
људи духом клонули већ посрћу
издају све друге па и сами себе

Никада нећемо угледати пут наде
из нигдине
изопачене јаве,
док похлепно бат Јудиних корака
ослушкујемо, у стопе му стајемо

Трулост душа наших и вир дана
Снажно избацује,
Уклетост мрзна
Надмоћно њима витла, господари
Јер звер
Уместо лика Христовог господари.

ПОХЛЕПОМ НАТОПЉЕН

Док ми срце пламти
грохотом се смеје,
љубав да уништи
која простор греје

Огреховљен не угледа
њен усковитлан жар,
ни неба отворене двери
које Творац нуди на дар

У њему звери похлепне,
незасите, ЧОВЕКА черече,
да саломе све што клија
цветове срца да сасече

Сигурна сам да ни светлост
не познаје, нити јој не снује,
до дна похлепом натопљен
на наковњу дана мржњу кује

Зато и сам у мрачнини гасне
од самог његовог зачећа,
нема у себи смерности ни
колико тамом светли свећа

У мрак тоне без стрепње
као да му се радује,
јер за собом вуче снажно
вредности људске које трује.

ИСКОРЕЊИВАЊЕ НАРЦИСА

Кад нарцисе у себи са дна
погасимо,
потребу за истином ојачамо,
домамимо.

Пут ка Богу светилном смерношћу
отворимо
гладни знања препуне ризнице
налазимо.

Тада нас вера и АГАПЕ чврсто
зближе,
у тежњи ка Творцу постајемо
ближе.

Сви духовни узлети поуздањем
се оплемене,
зрневље речи разбукта бивство,
буди онађене.

Кроз такав пут милосрђа никад
не сахну,
човекољубље целом људству
удахну.

Просветљеном путу зрневље речи
одзвања
отварајући вратнице свих чула
и знања.

Корене нарциса кроз честа
бдења,
из душа, из мисли искоренимо
до спасења,
до узнесења.

НЕБЕСА ИЗНАД ПИРГА СВЕТОГ САВЕ

Молитвословља тихо одзвањају
у небеске висине, у азурне мете
попут птица лете
читава онађена јата у заносу лете

Стефан Немања, нема двоумљења
за напредак српске историје смело
на пут Божијом руком отворен
своје најмлађе чедо Растка прати,
с поносом, усхићено облагодворен

Остављајући Рашку, Зету, Захумље...
са стваралачком визијом испред себе
ради живота у Христу, Растко смерно
отвара свете манастирске двери.

У духовном средишту православне вере
У руском манастиру Пантелејмону, доби
монашко име Свети Сава, утемељује
српске цркве, постаје им архиепископ

Придружује му се и отац као монах Симеон,
заједно оснивају моћни манастир Хиландар.
На небесима затрепере васкрсле звезде
разливајући светилни сјај благодарја
док Свети Сава винову лозу корени, сади
православље чврсте скалинаде гради

Ходочасници лозу Србијом шире смерно,
она препуна плодовља душама ластари
вера јача, писменост простором благује
болести невере и зрнце грожђа исцељује.

ЈУТРО У МАНАСТИРУ СВЕТИХ АРХАНЂЕЛА

Пуче зора у грудима небним
путоказ дану озари,
кренусмо указаним путем
да будемо уз сваког,
да будемо подршка
и благослов палим
и посусталим.

Поделисмо осмехе на лица
сваком ко нас видом удостоји,
ком добродушја
проклија клица,
да свет миром оплемени
доброту љубави семени.

Високо, низ камене хриди
изнад манастира Светих Арханђела
угледасмо безброј херувима,
њихова исцелитељска моћ
кроз мирис светилног тамјана
тајанствено струји.

Улећу херувиме у наша срца
да тегобност развеју.
Док смирај простора плене
облећу око конака,

око лика цара Душана, дарују му
светост вековних заслуга.

Нас опомињу на љубав
да сваком у грудима листа,
јер извире из миродарја
препознатљивог Божијег гласа
узвишена и чиста
стварајући, указујући човеку
на уточишта.

РАСПРШЕНИ НЕПРОХОД

Са олтара срца
снови
крилатим жаром лете
стазама човека.

Прва жишка осветли вид
распрхну
омеђене недоумице,
у слапу светлости
благодворје клија.

Свуда мук
таласа опојну тишину,
мир расцветава,
ускомеша и размножи
снове.

У њиховом замаху
нема граница,
само буђења
која љубављу брује,
у преплету озорења.

МОЛИТВЕНО ТИХОВАЊЕ

Слутњом дубоком, погнуте главе, узнесени,
Испред вида изрони нам богоугодно здање
Са сунчаним ореолом преподневног дана
Изнад белине петобродног Божијег здања.

Кроз тиховање и молитве целебних рана
Пркоси стамено, у време истину утиска,
Мирисом из ацере стопе нељуди развејава
Белином мермера топлина свенаде забруји.

Ето, и кроз наша срца варничаво струји,
Православље свеколика злочињења прашта.
Клањамо се моштима Стефана Дечанског смерно
И ужареној земљи родољубљу одани неизмерно.

Стефан Дечански кроз светлост мученика траје
Поноре реке Бистрице благодарјем ублажава,
Да широм свима отвори у бистрине двери
Кроз молитве и тиховање затире науме звери.

Љубав да се занавек твори, неслогу разлаже
За целив његових моштију благотворивих
Миропомазање почаствовани радосно примамо,
Да људе свих вера од нељубави спашавамо.

БОГОРОДИЦИ ЉЕВИШКОЈ

Ти што погледом плододариш
ризнице звезда у очи просипаш,
кроз огањ безумника
скривена између два стуба
правда те небеска штитила
да ти се светлост из котарице
не би расула, не би у тамнину
злокобне силе преточила.

Деценијама си јачала темеље
православља у људским душама
хранитељице наша,
Душанов град да сачуваш
да нас бодриш у посусталости
да нас у сваком паду
својом светошку уздигнеш.

Да није твоје издашне милости
коју нам у душе просипаш,
да није твоје љубави превелике
твоје лепоте безграничне,

бисерја које се кроз камен просијава
богоугодници
не би се множили, не би миомирисом
тамнину времена блажили.

Са тобом људима хоризонти узвишени
благодарје плоде, непоклик вавек
темеље
док заумне мисли чуваш од распрхнућа
да обоженост оваплођују,
да човек прогледа ко биљка у цвату,
и да никада безумљу не буде мета.

Ето нас опет изнова ти се клањамо
скрушени пред опустелим зграриштем
да се она више никада не понове
да пустоше вековне олтаре
нека се твоја светост кроз камене
зидине растрепери,
да снагу молитва изговорених
у неуништивост трајности усмери.

БОГОУГОДНИК СВЕТИ ИЛИЈА

Ниси устукнуо пред изреченим
претњама опаке Језавеље,
ниси занемео пред њеним гоничима
остао си неустрашив проповедник
истине,
Божији изабраник збиље.

Ниси устукнуо ни пред царем Ахавом
његовим у греховима огрезлим
житељима,
порочност и неморал који су у
темеље бивства утискали,
сабласни разврат, неумље и тмине
сејали.

Опомињао си, неуморно саветовао
да сагрешењима не затварају небеса
да се приклоне царству Божијем,
јер ће глад и суша корене људства
истребити,
одзвон опомена празнином се распршивао
не дотичући Богохулне.

Од жеђи земље клонуло је биље
глад је завладала, животе требила,
језера, реке и потоке пресушила...
тек тада твоје су речи у заумље

посрнулих зашле, видом изрониле,
коначно чувши одзвоне савета
многобошци жртвом се Богу приклоне.

Искрено покајање небеса отвори
руковет муња и громава пророк Илија
небесима разноси,
са ликом праведника у пламеним кочијама
срменим капима земљу ороси,
доказавши да је милост Божија немерљива
кроз покајање и веру
свеколика чудеса су остварљива.

ДРАГУЉ НЕУГАСИВОГ СЈАЈА

(Дијани Обексер Будисављевић)

Усталасала утроба небеског свода
Од ужаса плаче, јеца,
призива милост Божију,
призива сваког свеца
да молитвама ублажи злотворења
да омогући невиности дечијих душа
оснаже, истрају непутом до зрења

Мржња озверених (не)људи не стаје,
севају оштрице ножева
севају до својих мета,
у душу сваког детета.
У логору смрти у Јасеновцу Дијана
прожета болом, пажљиво спас смишља
милосрдношћу извајана.

Смишља план спаса безгрешности
да отвори пут избављења,
избави децу од зла и бола,
децу из овог пакленог врења.
Божјом руком отварају јој се двери
кроз које поведе на хиљаде
Српске деце од помахниталих звери.

У колони збуњено посрће до спаса
понеком детету мутни вид
озари се неугасивом надом
која пируетом заталаса.
Дијана, с љубављу, без гласа
бодри их на путу
до коначног спаса.

Домети геноцида испливавају на видело
и херојски Дијанин подвиг –
херојски подвиг помагача,
после седам деценија истина да ојача,
у стравичном блеску истиче се
тамнина олујног наума,
уз Арчибалда Рајса и друге странце
дечијих осмеха небеса су препуна.
Таме галаксија у сјај се претапају
да се (не)људи у људе претварају.

СТИШКИ КЊИЖЕВНИЦИ У ЦАРСТВУ НЕБЕСКОМ

(Драгославу Живадиновићу и Србољубу Митићу)

Знам да твоји и Србољубови стихови негде у
небеском бескрају у светлосне темеље са разбоја
времена сребрним словима се уткивају.

Заједно разлиставате лирски пој
без трунке овоземаљске мржње
која је тамо распрхнута, уништена,
целебне не чини од вас сужње.

Осећам како се пој спушта
до наших поетских душа, отвара двери,
отвара просторе прочишћене и смерне
у којима не пребивају звери.

Тамо сотонске љуштуре немају обличја,
одустају од разорног слуха
Бог издашно дарује благочестивост
за развој човекољубивог духа.

Пркосни свирачи мржњом натопљени
често нам кораке заустављају
отварају разорна беспућа којима би
да нас злочести силом усмеравају.

Зато знам да вас двојица понекад сте међу нама,
отварате видокруг
да с' лакоћом избегнемо резове замка
увлачећи нас у божански круг.

Господ окрепљује наша срца штитећи нас од
намножених опаких охолника
дарујући нам светлоказја где нема места
за трајање грешника.

Из даљине одавно ослушкујем пригушен,
милни неодољив звон
чекајте, ускоро ћу стићи и ја до вас
на небески светилни трон!

Испијаћемо слапове светла,
дароваћемо га свима који га траже
који су окружени бесним вуцима
на земаљском тлу, да се блаже.

РЕКВИЈЕМ ЗА ОЛИВЕРУ ШИЈАЧКИ
(09. 11. 1938 – 2014)

Узалуд

отварам вратнице сећања да истина заискри
ил' таласи светлица ниском дана да се нижу,
пролазност израња
све уобличене наде у бездан таме заклања.

Кад прогледа обневиделост срж опсене сучељава
као и данашњицу са трусним темељима трајности,
свелим крином
оглашава се реквијем са земаљском јавом истином.
Ваистину.

Вердијевски упозоравајући гласови хоризонте
животворношћу буде, и сваки светилни трен,
наметнутим ништавилем
руше темеље хармоније појећи их тегобним сивилом
трајности да науде.

Наш ход кроз стрњишта и саме ужасом обневиделе
нисмо угледале, сада нам наплаћују занос,
буде
и разносе по пределима који неумитно суде.
неминовност рађања.

Касно смо схватиле све проклијале опсене
ал' стопе покрећу бујице залудних корачаја
неповратних боја,
трагика Вердијевих јунака руши зидине набоја.
Узалуд
пролазност вреба ако смо Теодули, ако нам је
крст у срца утиснут, отвара се небески пут.

09. 11. 2018.

КРАЈ ИЛИ ПОЧЕТАК

(Учитељу Неши)

Иза пустиње прошлости
снови распрхнути,
ни сенке од њих.

Шта и где даље?!
У нигдину
где стопе не остављају
траг,
разливена дуга на небу
немоћна је
да исплете, да улије
у очи дана сјај.

Питам се да ли је то
за посустале
дошао крај
или почетак незнани,
само ватрометине
отварају празнине,
отварају двери сете.

Као утеха Чича Горио
деценијама
потискује мете,
излази са страница

Золиних приповедања
да макар мрвицом
светилном наговести
нови почетак,
дочек васкрснућа.

РАЗОРНИ РИК

Ако се надогради Хесеово
приповедање
игром мисли разлисталих,
Степски вук на страницама
књиге оживљава
и стравом рике
људство разара.

Исто као кад пријатељ
у пруженој руци
отров крије
да га у одређеном трену
у човека,
у пријатеља
зверски улије.

Онда, без трунке савести
заветну свећу пали,
да му тамнине озари,
непроход окамени,
Рука Свевишњег
изнова плодотвори,
плододарјем
путељак светилни
хоризонтом отвори.

У ДВОРЦУ ПЕТРА ВЕЛИКОГ

Петров двор
у партитури таласа
Балтичког мора,
уз концерт птица
у окружењу шумског
биља
сребрнасте капи росе
њишу разлистале гране
деценијских платана.
Са њих капље вековна
слава, пршти светлицама,
простор оплемењује.

Улазимо као у храм
у његову собу-музеј,
невиђене вредности
надограђене његовим
делима,
ходочаснике плене,
занемелим у вид им се
уливају,
трајност, дивљање
ојачава...

Ја, крадом додирујем
Петрову лулу на радном столу,
из које видим како се дим

до небеских висина уздиже,
осетим и опојан мирис дувана
који ми ход успори,
мисли разлиста уверивши
све нас да његова дела
Русију уздижу, неуништива је,
у непрекидном успону
клија, вековима клија
то семе усађено
кроз стопе, кроз
сваки кутак
љубав, лепоту надограђује.

ИРИСИ

Искачу са платна
Ван Гогови ириси
да простор оплемене,
ојачају потонуле
од оштрица таме
да их издвоје.

Намножена злотворења
људскост затиру,
човека обезличују,
похлепност домамљују,
животе унаказују.

Укорењена љубав сахне
ништавност на трону
битисања као уже око
врата,
животе стеже,
из потаје одасвуд
вреба.

Зар су косовске жртве
узалудне,
божури крвљу заливани
затрвени,
хоће ли ириси нежношћу
да их спасу?

Хоће! Ал' у ком времену,
у ком часу?
можда кад човек прогледа
и звезде сјајем
праведност изнова извајају
корене љубави
разгранају.

УПИТНИК

Јесмо ли људи
ил' бездушни клонови
времена новог.

Као да смо и лик човека
Богом подарен
изгубили.
И снове и цветове душа
у понор увукли.

Питам се има ли повратка
да душе добротом ускликну
ослобођене,
као врлике у мрежи,
разлистане,
оваплођене,
обожене.

ПОСЕТА

Јутарњи сев озвезда сан,
коначно,
стиже нам у посету дан!

Нечији поглед хладан лед
разнесе
из корена сан у недоглед.

Беспомоћни, сами у времену
без ослонца
у беспутном ходу бремену.

Варка усвита, разорност тмине
простором
разапињу злоталасе таштине.

Како без топлине благослова
пронаћи себе,
заобићи оштрице реза изазова.

Приклонити се жару смислености
избећи мреже,
широм отворити врела побожности.

Љубав нас чини Богу достојним
корени станиште духа
преобраћа науме непримереним.

ГОВОР ТАЛАСА

Помахниталим таласима разлагани
плутамо кроз време,
од љубави често разбаштињени
вапајно дозивамо светло извируће

Сакупљамо наду разлагану
срж Тајне да докучимо,
неодзива нигде, ни зов Орфеја
само мук невида неукроћеног
и мисли таласима узбуркане

Како огреховљени недела других
да затremo, отежали испод оклопа,
како мутне таласе зла да искоренимо
песму љубављу надградимо
световидну и тајновиту као молитве

Што смо јој ближе, она бесомучно тоне
у бездну празнину разлисталу
у којој се свака светлица расипа.
Можда ће кроз сунчеве лати да изрони
Злотворења од човека успешно уклони

Само истина и жртва Христова
ако у нама огњем трајно успламе,
у литургијском покајању
разорне стреле зауставе,

таласе Дунава ил' Дона, свеједно,
укорениће Тајну љубави у душе
и спознаћемо
и укротићемо
говор таласа злонамерних.

ПРОЛАЗНОСТ

Све лепоте су само
сребрнаста пена
у арци живота
неумитно разложене,
сатрвене

Разнете у таласима
узбурканог бивства
немилосрдно сећање
развејано,
парлогом посејано

Утихну у мислима
нестану
у резу људског срца
као време у бескрају
никада неизвајано,
не трају као речи које заболе
изговорене у врелу
жара неслога.

СОНЕТ О ПРЕОБРАЖЕЊУ

Нека светлост са Тавора у мисли човека зађе
муњом расточи, ожеже злоуме неразумних,
чија су злодела у време дубоко урезана
нека победи врлина која им је Богомдана.

Да сјај из ока Богомајке, рањене надом озари
да се праведност у срца уврежи светонежно,
у заједници не завист, већ љубав да нас спаја
Оцем и Сином пригрљене, преобраћене неизбежно.

Преображени Силници трајаће у бистрини тока
уместо тешких сагрешења светлеће жар врлина,
Христолики множиће мелем сапатничкој души
јер ће прочишћеност злотворења да разруши.
Са причешћем, са мрвицом нафоре из светопутира
отвориће се пут благодети, засјаће човек мира.

ОГЊЕНА ЈАТА

Кандила, та јата огњена манастирска
надмоћно трепере у тами,
наговештавају светлост, обнову слуте
да изнова додирну богоугодне скуте.

Ето их на зидовима из рушевина никлим
изашла из огња човекове душе,
будуће време да врате, оплемене
вековна злотворења до честица руше.

Забрујаће из келија молитве испосника
оживеће опет свеколике светлине
које је Деспот Стефан уливао у здања
небеско звоно свенадом већ одзвања.

Намножиће се безброј огњених јата
светлице у душе људи већ залазе,
вера и љубав благостања покрећу
дарови обожености до човека слећу.

Ето их множе се на зацртаној моби
снагом за свеколика чињења,
клијају и крилате ко анђели бели
васкрсли манастир у вис су узнели.

Кад победа над тамом процвета
огњена јата изнад Милентија
чудотворивом силом верујуће маме
Бог је међу нама, не разорне осаме.

ПУТ ИСТИНА И ЖИВОТ

Верујем у Тебе јединородни
сине Божији,
клечим пред крстом Твојим,
скрушена, покајнички
се молим:
Усмери човеков ход стазама
спасења,
до литургијске заједнице
да му се мисли
за исцељење душе и тела
ватри светој,
причесном путиру враћају.

У божанској премудрости
и пресветом савршенству,
отвори смртном човеку
изворе светлости вечне,
да угледа, да следи
праизворе богочовечанске
личности која
само у Твом лику обитава.

Буди у сваком трену
циљ и фокус свега ка коме
човек тежи, јер Ти си пут, истина и живот.
Са Твојим ликом
у срцима нашим благородиш
душама дух светости дајеш.

ЗОРЊАЧЕ

Честица,
спознајног огња,
истине жар,
разбукти жељу
да Бога измоли
праведном стазом ход,
највећи дар.

Честица
у оку грешника
орошен цвет,
делима краси
да избегне
апокалипсе
залуђен свет.

Честица
истина у стазе нити
љубав плете,
снагу тка,
доброделателност
пошасте саломи,
човеку
Христолик подари,
удоми.

ПРХУТ ТРЕНА

Цео простор крлетка моћна
Пипке у невид грана
Разлаже арку препуну жеља
Затире честице сана.

И твоје срце временом
Непребојним окива,
Дављеницу зауставља
Са дна до исплива.

Само руменкаста михољица
Први мраз преброди
Случајношћу непознатом
Живот продужи
Да нове усвите буди
Зрневље светла роди.

И оно у крлетки моћној
Ничему не служи,
Само је прхут трена,
Трептај наде у правремену
Окамењени полет у ружи.

СЕВ ВРЕМЕНА

Старац и клупа
у времену срасли,
свеједно да ли је то
скулптура Хенрија Мура,
или
Старац и море
у ковитлацу таласа
мудрог Хемингвеја,
или пак
непознати старац на клупи
у било којем парку
самоћом обујмљен,
у суморном дану
суморним мислима отежан
у празнини која се шири,
даном пулсира,
ОН постоји,
ОН жели да докучи
смислен разлог постојања
не би ли опстао,
не би ли трајао
кроз животни сев,
макар испраног погледа
који врлуда
тражећи темељ вечности
који би
бесмисао затро,

а човека у промисао
Божију утиснуо
о Огањ вечни прислонио.

КАД БОЖЈИ ДУХ ПРОГОВОРИ

Кад Божји дух проговори простор се засјаји
и да је тамна ноћ
он свачије лице духоносним лепотама обдари

Само са Богом у себи човек постаје Божје биће
истином проклијава
само ће тако на животној стази видети откриће

Патник стихотворљив, ал' никако срж бивства да
отвори
а толико је многољудних од Бога искало да твори

Бог зна да изабере оне који остају благотвориви
да им речи пламте од љубави
док праведне путе отварају са њима су спојиви.

Само ће тако од огреховљених мисли и дела да их
одвоји
да буду налик на Христа, у љубав да их услоји!

ХОДОМ НЕСАГЛАСЈА

Прадавне стазе још у сећањима кипте
испреплетане,
изгравиране
кроз време и простор вером неизбрисиве

У сталном надмудривању, као на мегдану
између сећања и потискивања,
намећу се отисцима примирених (не)дана

Незаборавима кипте док их време не преобличи
као Слику Доријана Греја,
трошне маске не поскида
ватрометина пролазности дволичност не оголи

Несагласје срж човекољубља у таму утиска
апокалипсу призива
стопама буја, клија,
дах дана темељима мрви, луч свода разбија.

ПИСМО МАЈЦИ

У поноћ кад из разиграних
звезда
излећу спасоносни сни
моја мајка
пресељена у друге димензије бди

Гледа ме ужареним очима
од љубави,
корени наде кроз дан,
упућује ме на њене стопе
када је благошћу
пунила испружени длан

Опрости ми, још увек тражим пут
смерности,
сакупљам честице блаженства
да бих те следила у овој
безумној трци профаности

Опрости што нисам ни налик
на твоју животну путању,
што не умем да умножим светлице
које проклијавају,
које спашавају пале и посустале
да прогледају

И сама заривам поглед у дуб' тама
које ме гуше,
развејана у ватрометини
без снаге да покренем спасоносне
издане бистрине,
без снаге да љубав уливам у душе

Моли Исуса Христа да ме избави
из рушних животних стаза
као што си чинила на овом свету,
моли га мајко
да избављење кроз веру дари
твоом и сваком детету.

У КРИПТИ ХРАМА СВЕТОГ САВЕ

Око главе златокруг
вековима
православље правдом искри
страдалницима отвара
наде видокруг.

Око њих неуморно кружи
Путоказе боји,
муњевито ка обожењу
из безверја да их избави,
са правдом споји.

Осете ли светлице сјаја
које им у души прште,
вучје завијање не чују,
јер истином светилни пут
кују.

Онебеси нас Божји угодниче
удахни духовне силе,
буди наш видар
до буктиња светих води,
немоћне жаром блажи
безверје смањи, веру оснажи.

**БЕЛЕШКЕ
О ПЕСНИКИЊИ**

Ана М. ДУДАШ, родом из Ковачице (града познатог по самоуким сликарима), у Малом Црнићу живи и ствара од 1958. године. Активним стваралачким радом и свеколиким духовним бивствовањем бави се од 1969. године када је са својом поезијом заступљена у књизи Србољуба Митића „Предели поезије стишких песника“.

До сада је објавила:

- Из области поезије, путописне прозе и осврта на стваралаштво других – 30 књига,
- Из области стваралаштва за децу 33 књиге (поезије, прозе и сликовнице).
- Преводи књижевне ствараоце са словачког и руског језика и објавила 10 преведених књига. Има и безброј прозних и поетских превода-препева по разним часописима.
- Превођена је на многе језике, најчешће на белоруски, словачки, шпански, енглески, италијански, македонски, немачки, сви преводи су објављени по престижним часописима у земљама где се преводи нестали.
- Са својим прозним и поетским остварењима заступљена је у многобројним антологијама и зборницима.

Добитник је значајних награда за свој стваралачки рад:

- Златне значке Културно - просветне заједнице Србије 1980. године,

- Прве награде за поезију и повеље за књижевност на песничким сусретима у Великој Плани 1984. и исте награде у Малом Црнићу 1986. године,
- Друге награде Удружења писаца за поезију на курсу Југословенско-Аустралијског удружења у Сиднеју 1992. године,
- На „Чегарским ватрама“ (Синђелићеви дани) у Нишу два пута је анграђивана 1992. и 1993.
- Прве награде за хаику поезију „Келије Свети Сава“ у Параћину 1993. године,
- Књижевне награде „Србољуб Митић“ за збирку поезије „Страсна недеља“, издање „Апостроф“ Београд, 1997.год.
- Награде за преводилаштво „Илија Милосављевић Коларац“ за превод књиге словачких писаца 2001. године,
- Браничевске повеље, КЛК „Мајдан“ Костолац, 2001. године,
- Удружење књижевника Србије, додељује јој 2014. године ПОВЕЉУ ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО, у Београду у општини Стари град...
- Награду за животно дело (целокупан уметнички опус) за књижевно стваралаштво, додељује јој општина Ковачица 2016. године,
- Општина Мало Црниће 2016. године, додељује јој ОКТОБАРСКУ НАГРАДУ – за целокупан стваралачки рад...
- Еуридикин венац за најлепше стихове на манифестацији „Орфеј на Дунаву“, Костолац, 2018.

**О КЊИЗИ ГОВОРЕ
РЕЦЕНЗЕНТИ**

ДУХОВНО УЗРАСТАЊЕ АНЕ ДУДАШ У ЗБИРЦИ У МЕТАФОРИ ВРЕМЕНА

Синоћ, у Цркви Светог Игњатија Богоносца у Малом Црнићу палиле смо бадњак Ана Дудаш и ја. Летеле су искрице и светлело је небо у плавој стишкој ноћи. Тискала су се деца око нас и Ана им је делила пакетиће. Отац Слободан нас је све благосиљао и његов дубоки глас је звонио равницом. Синоћ добих и рукопис Анине нове књиге – *У метафори времена*.

Све је на свету повезано, то разоткривам данас, на овај светли празник рождества Христовог и оваплоћења једног сна, идеје и мисли у тело и крв ради спасења људског. Тако и ова књига Анине духовне поезије отвара се преда мном у тренуцима раздраганости и активне љубави којом дрхти хришћански свет као славослов и топло уздарје.

Ана Дудаш, Словакиња, крштена у православну веру пре више од четрдесет година, што јој је спасило живот (онај духовни), као Кишу (онај телесни), пише већ дуго своје песме духовне, лирске посланице Творцу – Песнику над песницима.

У овој књизи дубоке рефлексije и самопонирућа у сопствено биће, Ана тражи праузрок, каузалну везу свега са свиме у архитраговима своје душе. Дубоко верује наша песникиња да није самородна, да је и она драги камен, аметист у нисци свечовечанства. У том филигранском ланцу нижу се сверадости и свеболи и велики логос наткриљује сваки наш индивидуални

домашај и покушај. Нисмо неопростиво сами у свету. Анина мисао надограђује се на Тагорину, на Свету Терезу Авилску:

*Понекад
посумњам јесам ли
стварна
ил само метафора
времена
укалемљена у зору
сједињена
са густом тамнином
на обзорју трајања*

Читав живот наш је борба светлости и мрака, те тамнине од које Ана зазире и која се претећи надноси нарочито над онима који поседују неки таленат, неки дар, као урок. Њено чисто срце тугује над злом које се каткад зацари над човеком. Хтела би Ана да су сви људи обожени, да носе честице божанске егзистенције у себи. Буни се против маловерја и жели да помогне слабом и посусталом човеку да преда себе у родитељске Христове руке, да нађе сидро наде после свих лутања и бродолома.

Дуге несанице и колебања своје душе она је решила у сигнифкumu победника – Христа. Али док год на свету има несрећних, и губавих, и кљастих, и слепих код очију Ана ће бити тужна. Можда све то постоји да би се прославило име Божје.

Ана пише о великим светињама које је обишла на Косову и Метохији у једном скором песничком ходочашћу, пише о Богородици Љевишкој, о Светим Архангелима, Дечанима. Вапи над загарављеном Љевишком у туђем Призрену, некадашњем Душановом граду. Њен је глас *vox clamantis in deserto*. Ако не чују људи, чуће пустиња. Спомиње Светог краља Дечанског који исцељује и данас молитвене колоне и Срба и Шиптара. Миропомазана крај кивота Светога краља, миропомазана водом са Бистрице осећа се Ана оснаженом и лакокрилом, као да би читав свет могла покрити паперјем и бисерјем. Наши православни источници хране дух, испирају праšину свакодневице, то су филтери душе, велике електране које пуне енергијом и покрећу механизме живота.

*Стефан Дечански кроз светлост мученика траје
поноре реке Бистрице
благодарјем ублажава
да широм свима отвори у бистрине двери
кроз молитве и тиховање затире науме звери.*

Косовски траг снажно осећује ову књигу и даје јој један родољубиви тон. Песникиња је нераскидиво везана за сав страдални народ куд год га има, а њена вера ватрена свија се око великих грумена православља. Мало је српских песника, а Ана Дудаш себе сматра српском песникињом, који нису неки свој занос и неку своју сузу оставили на Косову.

Пише Светом Илији и Светом Сави, Деспоту Стефану, пише цркви Милентији крушевачкој и апострофира један мото, једну своју парадигму. Ја сам пут, истина и живот – говори гласно Ана у наслову своје свепрожимајуће песме. Она може да заокружи читаву ову збирку. У њој је Анин фокус. Ту је њена алфа и омега.

Једну од најлепших песама Ана је посветила и својој уснулој песничкој сабраћи – Србољубу Митићу и Драгославу Живадиновићу:

*Знам да твоји и Србољубови стихови
негде у небеском бескрају светлосне
темеље са разбоја времена
сребрним словима се уткивају.
Заједно разлиставате лирски пој
без трунке овоземаљске мржње
која је тамо распрхнута, уништена
целебне не чини од вас сужње.*

Сви стишки песници изашли су испод огртача Србољуба Митића – да ли је то благослов или проклетство. Генијални песник Србољуб Митић, вечник српске поезије и њено црно чедо, оставио је читаву плејаду својих следбеника, а међу њима је и Ана Дудаш. То се огледа, пре свега у Аниној лексици, чудесним кованицама, неологизмима који подсећају на самосвојни и аутентични језик Србољуба Митића. Чудотвориво, обеснажени, опакоделни, мрачнаина, нигдина, облаготворен, онађен, небни, непроход,

много је код Ане ових необичних речи, налик на Србине песничке украсе.

Епигонски однос није штетио Ани Дудаш. Она је из њега расла и развијала се. У њој има више тананости, женске виспрености и више светлости. Читајући ове Анине стихове на памет ми падоше Рилкеове речи из романа Записи Малтеа Лауридса Вигдеа насталог у Паризу и објављеног 1910.

Ах, али стиховима тако мало постижемо када их пишемо рано. Требало би чекати и скупљати смисао и сласт целог свог живота, и то по могућности дугачког живота, па бисмо онда, сасвим при крају, можда били кадри да напишемо десет редака који су добри. Јер стихови нису осећања, како то људи мисле (осећања имамо довољно рано) – него су искуства. Ради једног јединог стиха потребно је видети многе градове, људе и ствари, потребно је познавати животиње, потребно је осећати како птице лете и познавати онај покрет са којим се млади цветови ујутру отварају. Треба се моћи сећати путева у непознатим крајевима, неочекиваних сусрета и растанака које смо дуго гледали како се ближе – сећати се дана из детињства, који су још неразјашњени, родитеља које смо виђали кад су нам приређивали радости и које нисмо схватили...

Ана је ову своју књигу посветила мајци Ани и оцу Миши, њима којима толико дугује, милошту свог детињства пре свега. Сетила се оних пред којима се осећа вечито дужном. Као да никада нисмо довољно узвратили својим родитељима. Ана иде као овим Рилкеовим речима.

У овом светлом дану у коме нам се млади Бог смеши из повоја читам Анине песме као благодарје, поклон света три краља који су пратили источну звезду до Витлејема, до Стига, до краја света.

Славица Јовановић

О НЕКИМ ЛЕКСИЧКИМ ПОЈЕДИНОСТИМА У КЊИЗИ АНЕ ДУДАШ У МЕТАФОРИ ВРЕМЕНА

Ана Дудаш је афирмисана српска књижевница. Безмало пуних шест деценија бави се различитим књижевним пословима; писањем оригиналних књижевних дела, поезија, проза, путописи, есејистика, али и другим пословима из области оригиналне књижевности, књижевне науке и културе. Бавила се и бави се уређивањем књижевних гласила (била главни уредник и члан редакције часописа „Стиг“ и неких других публикација), превођењем са словачког на српски и са руског на српски језик и сличним пословима.

У нашим рукама је рукопис њене нове књиге песама под насловом *У метафори времена*, коју је у свој издавачки план за 2020. годину уврстила Књижевна заједница Пожаревца.

У књизи преовладавају песме са духовном садржином и обрађеним религиозним мотивима. У ту категорију песама сврстали смо шеснаест поетских остварења. Типичне песме ове врсте су: *Узнесење*, *Обзорја животока*, *Небеса изнад пирга Светог Саве*, *Ходом до нигдине*, *Јутро у манастиру Светих Арханђела*, *Молитвено тиховање*, *Богородица Љевишка*, *Богоугодник свети Илија*, *Варка усвита*, *Пролазност*, *Сонет о Преображењу*, *Огњена јата*, *Пут*, *истина и живот*, *Зорњаче*, *Сев времена*, *Кад божји дух проговори*.

Тематика осталих двадесетак песама јесте родољубље, рефлексije и размишљања на вечите песничке теме о животу, његовом трајању; замишљени монолози и дијалози са великанима националне и светске књижевности и са најчувенијим домаћим и светским мајсторима сликарства. Већ у уводној песми књиге *У метафори времена* помиње Берђајева; у песми *Разорни рик* пише о роману *Степски вук* чувеног Хермана Хесеа; у песми *Крај или почетак* тема су јој Оноре де Балзак, његов роман *Чича Горио* и Емил Зола; а у песми *Ходом несагласја* тема је Оскар Вајлд и његов роман *Слика Доријана Греја*; у песми *Зов ступа* у дијалог са индијским песником Рабиндранатом Тагором; у песми *Прва ћирилска књига* говори о најзначајнијем сачуваном српском ћирилском споменику из времена владавине чувене српске средњеveковне династије Немањића, о *Мирослављевом јеванђељу*.

Песма *Драгуљ неугасивог сјаја*, посвећена је Дијани Обексер Будисављевић, хероини Другог светског рата, која је успела да спасе испод усташког ножа више од десет хиљада српских дечака и девојчица и великом пријатељу српског народа др Арчибалду Рајсу. Српским књижевницима, Аниним личним пријатељима, посвећене су песме *Реквијем за Оливеру Шијачки* и *СТИШКИ КЊИЖЕВНИЦИ У ЦАРСТВУ НЕБЕСКОМ*, која је посвећена великим браничевским и српским песницима Србољубу Митићу и Драгославу Живадиновићу.

Велики мајстори сликарства тема су њених песама *Слике бездушја* у којој говори о Паблу Пикасу,

и песма *Ириси* у којој се обраћа великом Винсенту Ван Гогу, а у једној песми поменут је и композитор Ђузепе Верди.

Теме и мотиви одабрани за песничку обраду и писање стихова објављених у овој књизи диктирали су на неки начин и избор и употребу језичких односно лексичких јединица. Поред општеупотребне стандардне лексике песникања је свесно или несвесно употребила значајан број лексема словенског порекла, понекад и оних које су директно преузете из богослужбне литературе написане црквенословенским језиком. Тога има у изобиљу у њеним песмама посвећеним православним, хришћанским духовним темама. У неким другим песмама, природно, биће мање лексике ове врсте али ће бити знатно већи број употребљених нових речи или израза, у језичкој науци о речима познатим под термином неологизми.

О томе шта су неологизми и о њиховом дефинисању и у србистици и у славистици, уопште, много је говорено и писано. Објављени су бројни радови и студије, чак и докторске дисертације (код нас Ђорђе Оташевић, *Нове речи и значења у српском језику*, Београд 2008). Тумачења нису често усаглашена. Ипак, већина језичких стручњака се слаже у томе да свака реч која зазвучи другачије, употреби се у другом или друкчијем облику или са другим значењем од онога које је уобичајено у једној социјалној заједници неминовно у себи носи нешто поетско (Богдановић, *Поетски речник Гордане Тодоровић*, Београд 2011). И

Анини неологизми имају различиту морфолошку и творбену структуру. Неки су настали префиксацијом, суфиксацијом, композицијом (спајањем две стандардне речи или елемената двеју речи користећи их са новим значењем), трансформацијом једне врсте у другу врсту речи и тако даље.

Већина Аниних неологизама у овој књизи су деривационе новотворенице: *узнесење, благотворив, милни звон, мрачнина, миродарје, непоклек вавек темеље, огреховљен, светилни вис, целебне ране, чуваши од распрхнућа; сложени облици: благодарје, духоносна лепота, злокорене жеже, злоталаси таштине, злоуме неразумних, истрају непутом, озверени (не) људи, миродарје, примирени недани, неумље сејали, огреховљење мисли, свељубав роди, свенадом одзвања, свенада забрују, топлина свенаде, уврежи светонежно, чудотвори, кроз камене зидине растрепери, дарујући нам светлоказја.*

Неки неологизми настали су простим претварањем једне врсте у другу врсту речи: *буди онађене, дуб похлепе, дуб таласа, непомен темеље, онађена јата, у мрачнини гасне, ћилибари, плодовење душом ластари, зочињења прашта, намножена злотворења, вековна злотворења, са дна до исплива.*

Неки неологизми су настали елизијом потпуних реченица или синтагми: *погледом плододарши, изнова плодотвори плододарјем, нафора из светопутира, опакоделни глас, погледом плододарши, из светопутира, избављење кроз веру дари.*

Најбогатији лексички слој у књизи У метафори времена јесте лексика из области духовне културе, која је из богослужбених књига и светоотачке литературе ушла у наш језик.

Углавном је то лексика црквенословенског порекла. Регистровано је стотинак облика које смо разврстали у више група.

Највише је назива у вези са црквом и богослужењем: *молитва, литургијом прочишћена, кроз честа бдења, до спасења, до узнесења, молитвословље, усхићено облаготворен, благослов по-сусталим, молитва, тиховање, клањамо се моштима, проповедник истине, у греховима огрезли, порочност, сагрешењима затварају небеса, литургијске заједнице, ватра света, божанска премудрост, пресвето савршенство, дух светлости, спознајни огањ,*

Са вером и веровањем: *богохулан, паклено безумље, бездушност, благодарје, благослови, блаженство израња, безгрешност, избављена од зла, огреховљен, Агапе зближи, пут милосрђа, човекољубље удахну, православна вера, темељи православља, васкрсле звезде, ходочасници лозу шире, ходочаснике плене, вером удостоји, благодворје клија, сунчани ореол, богоугодници не би се множили, својом светошћу, огањ безумника, небеска правда, обоженост оваплоћују, многобошци, паклено врење, трајање грешника, животворношћу буде, дочег васкрснућа, врела побожности, сонет о преображењу, тешких сагрешења, врлине христолике, пут благодети, дарови обожености, стазе спасења, избегне апокалипсу,*

апокалипсу прозива, огањ вечни, честице блаженства, избављење кроз веру.

Лексика за именовање богомоља: небеса изнад пирга, у манастиру, манастир Светих Арханђела, вековни олтари, јата огњена манастирска, изнад Мелентија, манастир Хиландар, из келија, васкрсли манастир.

За именовање предмета који се користе приликом богослужења и приликом обављања других обреда: кандило, двери отвара, неба двери, двери сете, отварају се двери, смерно отвори двери, Мирослављо јеванђеље, светилни тамјан, заветна свећа, мрвица нафоре из светопутира, кандила, причесни путир.

Лексика за именовање божанстава и светитеља: бат Јудиних корака, Симоне рађа, монах Симеон, Свети Лаза лозу корени, мошти Стефана Дечанског, Богородица Љевишика, улеђу херувими, благоугодник свети Илија, сатанске љуштуре, молитве испосника, ко анђели бели, христолик подари; Христа не одричу, живот у Христу, налик на Христа, моли Исуса Христа.

Још неки називи у вези са духовношћу: ваистину, вавек, добродетелност.

Лексеме мотивисане обликом бог песникиња Ана Дудаш пише најчешће великим почетним словом, али смо регистроцвали и неколико примера написаних малим почетним словом.

За именовање врховног божанства поред лексеме Бог користе се и друге лексеме и облици других врста речи (заменице, придеви) којима се

упућује на свевишњег. Приметна је неуједначеност писања облика *божји, божанствени*. Чешће се пишу великим почетним словом али има и стихова у којима су написани малим почетним словом.

Примери: *Бог зна, од Бога исколо, Богу приклонише, Бог је међу нама, Богу достојни, Бога измоли, Божје обличје, Бог светилни, Богом подарен лик, врлина Богомдана, Божји глас, Божји дух, Божје биће, јединородни сине божији, Божије здање, Божији изабраник, милост Божија, Божијом руком, божански круг, на божанској писти, царство Божије, врлине оваплоћене и обожене; Вратнице Творца, у тежњи ка творцу, Творац нуди; Господ окрепљује срца; Рука Свевишњег; Верујем у Тебе, пред крстом Твојим, у Твом лику, Твојим ликом, Ти си пут.*

И на крају треба поменути и чињеницу да је о поезији Ане Дудаш писано углавном са књижевно-теоријског аспекта, а ово је један од првих покушаја да се нешто напише и о неким језичким, лексичким, структурама (о неологизмима и словенизмама) ексерцираних из текстова њених песама објављених у књизи *У метафори времена*.

Голуб Јашовић

ЈУТРА ТРЕН ОСЕНЧЕН СЛОВНИМ СТИХОМ

У потрази за смислом, сва у призваном садашњем времену, песникиња се на трен приклања сумњи тој зачудној клици стварања загледана у упитну дилему да ли је: *стварна/ ил' само метафора/ времена/ укалемљена у зору?* Из те упитаности старије од Хераклита и Шекспира искрсавале су умножене библиотеке разнородно мудрих књига. Најтеже је себе самог приклонити царству разума и да ли само у временској бесконачности?! Ана Дудаш *У метафори времена* разастире стиховима отворена писма, хришћанском интонацијом сналази се молитвено међу нишчима духом и злехудима загледана у анегдотску легенду и мит, Христа и анђеле, писце и световну наговест. Како вели Николај Берђајев: *Христос је говорио силно. Тиранин никад не говори силно. Насилник је потпуно немоћан над оним над ким врши насиље.* Насиљу се прибегава услед немоћи, услед тога што нема никакве моћи над оним над ким се врши насиље. Отуда песникиња рањивост сопствене душе узноси као покајница пред Христом у име иних безверника. Стихом песникиња истрајава и распршује одјеке слутње да не клоне *без лепоте опустошена/ као Земља/ деструкцијама времена/ безумним муњама начета.* Није лако узнети себе у *време чудотвориво* гесло је певаније Ане Дудаш. Њене строфе у пуном вапају ишту *обожени* образ кадар да

загледа светлосни вис загонетке *тајне вере предубоке*. Умно чељаде жељно је и биљу видати ране.

Рукопис је свакој руци нека врста поузданог покрића као што и *Мирославово јеванђеље калиграфским, ћирилским/ словима на пергаменту обликује/ крунише време Немањића* међу нама самима и пред васцелим светом. Пишући лирске епистоле Ана Дудаш у ноћној осами *пустошине магле уклања*. Насловно, песникиња се обраћа духом клонулима, оним залудницима и загубљеницима који *издају све друге на и само себе*. Тај лирски вапај као да иште помиловање попут Десанке Максимовић. Исписане строфе су облаготворене као *Јутро манастира Светих Архангела*.

Строфни слогови пулсирају срцем. То њено *Молитвено тиховање* посвећено је подједнако имену и презимену Оливере Шијачки и лирику Србољубу Митићу. Строфама пребира по сновима отварајући двери сете, песма је ту као заветна свећа у сумрачју дана са пуним питањем спрам сопствене сенке: *Јесмо ли људи/ ил' бездушни клонови/ времена новог.// Као да смо и лик човека/ Богом подарен/ изгубили./ И снове и цветове душа/ у повор увукли*. Лети ми пред очима обрис песме Посвета са строфираним стиховима: *Беспомоћни, сами у времену// без ослонца/ у беспутном ходу бремену*. Пред песничком књигом Ане Дудаш отвара се водени сјај огледала како: *Све лепоте су само/ сребрнаста пена/ у арци живота...* Небеском куполом лутају звездана кандила док *небеско звоно свенадом већ одзвања* над залуђеном светином која

ни не примећује временски сев у оку непознатог старца на клупи загледаног у празнину која се шири бесомучним отуђењем.

НОВИ САД,
15.октобар 2019.

Милутин Ж. Павлов

АЛБУМ

*Ана Дудаш, у Крипти храма Свети Сава
Београд, 2019.*

Учитељица Боба, Славица Јовановић, Ана Дудаи, Весна Дудаи Пал, Жаклина Перић у храму Св. Игњатија Богоносца, Мало Црниће (2020. г.)

Бадње вече, 2020.

О. Слободан, учитељ Радиша и песникиња Ана у храму Божијем Св. Игњатија Богоносца (2020. г.)

САДРЖАЈ

У метафори времена.....	9
Узнесење.....	11
Обзорја животока.....	12
Зов.....	14
Прва ћирилска књига.....	15
Изрон цветова.....	16
Слике бездушја.....	18
Ходом до нигдине.....	20
Похлепом натопљен.....	21
Искорењивање нарциса.....	22
Небеса изнад пирга Светог Саве.....	24
Јутро у манастиру Светих Арханђела.....	26
Распршени непроход.....	28
Молитвено тиховање.....	29
Богородици љевишкој.....	30
Богоугодник Свети Илија.....	32
Драгуљ неугасивог сјаја.....	34
Стишки књижевници у царству небеском.....	36
Реквијем за Аливеру Шијачки.....	38
Крај или почетак.....	40
Разорни рик.....	42
У дворцу Петра великог.....	43
Ириси.....	45
Упитник.....	47
Посета.....	48
Говор таласа.....	49
Пролазност.....	51

Сонет о преображењу.....	52
Огњена јата.....	53
Пут истина и живот.....	54
Зорњаче.....	55
Прхут трена.....	56
Сев времена.....	57
Кад божји дух проговори.....	59
Ходом несагласја.....	60
Писмо мајци.....	61
У крипти храма Светог Саве.....	63
Белешке о песникињи.....	65

О КЊИЗИ ГОВОРЕ РЕЦЕНЗЕНТИ

Славица Јовановић

Духовно узрастање Ане Дудаш
у збирци “У метафори времена” 71

Голуб Јашовић

О неким лексичким појединостима у
књизи Ане Дудаш “У метафори времена” 77

Милутин Павлов

Јутра трен осенчен словним стихом..... 84

АЛБУМ..... 87

Ана Дудаш
У МЕТАФОРИ ВРЕМЕНА
(поезија)

Издавач:
КЊИЖЕВНА ЗАЈЕДНИЦА ПОЖАРЕВАЦ

За издавача:
Славица Јовановић

Рецензенти:
Славица Јовановић
Голуб Јашовић
Милутин Ж. Павлов

Припрема за штампу:
Надица Јовановић

Технички уредник:
Слободан Голубовић

Штампа:
Штампарија **Сџојагиновић**
Петровац на Млави
012/326-744

Тираж: 200 примерака

ISBN 978-86-81580-05-9

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.63.41-1

821.163.41.09-1 Дудаш А.

ДУДАШ, Ана, 1936-

У метафори времена : (поезија) / Ана Дудаш. -
Пожаревац : Књижевна заједница Пожареваца, 2020
(Петровац на Млави : Стојадиновић). - 95 стр. ; 21 cm

Тираж 200. - Белешка о песникињи: стр. 68-69. - Стр.
71-76: Духовно узрастање Ане Дудаш у збирци У
метафори времена / Славица Јовановић. - Стр. 77-
83: О неким лексичким појединостима у књизи Ане
Дудаш У метафори времена / Голуб Јашовић. - Стр.
84-86: Јутра трен осенчен словним стихом / Милутин
Ж. Павлов.

ISBN 978-86-81580-05-9

а) Дудаш, Ана (1936-) -- "У метафори времена"
COBISS.SR-ID 283122188